

FORSKNING I PÆDAGOGERS
PROFESSION OG UDDANNELSE

Redaktionelt

<https://tidsskrift.dk/FPPU>

FPPU | vol. 4 | no. 1 | 2020

issn 2446-2810

Velkommen til nummer seks af FPPU. Tidsskriftets call for dette nummer handlede i grunden om pædagogik og æstetik, men det er ikke gået sådan, at vi nu kan publicere et helt temanummer herom. I stedet har vi samlet et nummer, som består af bidrag, der består af artikler, der tematiserer sansen for det gode i pædagogisk arbejde, æstetisk skabende processer for voksne og børn i skole-fritidsfeltet, og artikler der belyser andre former for pædagogisk viden og handleformer indenfor skole- fritidsfeltet.

Det måske ikke så underligt, at det ikke er blevet til et helt nummer med fokus på pædagogik og æstetik, for det er ikke et område, der historisk har været særlig prioriteret som forskningsområde. Det ændrer dog ikke ved, at æstetikken har været anskuet som en væsentlig dimension af pædagogers faglighed. I den filosofiske æstetik forstås æstetikken som en essentiel del af menneskers liv og væren: som den erkendelse der finder sted gennem vores sansning, erfaring og oplevelse. Æstetik har derfor også historisk været en central del af uddannelsen til pædagog; fx som en del af kulturel virksomhed, pædagogisk aktivitet og arbejdet med menneskers trivsel, læring og udvikling, både indenfor skole og fritidsinstitutioner, men også i social- og specialpædagogiske institutioner såvel som daginstitutioner. At det er skole- og fritidsfeltet, der i dette nummer bringes en artikel for om æstetiske skabende processer, er måske ikke tilfældigt; det er et felt, hvor der bl.a. i værksteder har været tradition for at arbejde med æstetiske processer.

Gennem de seneste to reformer af pædagoguddannelsen, er bl.a. de æstetiske fag – sammen med den studerendes dannelse og personlige udvikling – nedtonet. Dette er sket til fordel for kompetencemål, vidensmål og færdighedsmål, der i overvejende grad betoner mere akademiske og teknisk-anvendelsesorienterede vidensformer. En faglig offentlighed omkring æstetikbegrebet og æstetiske praksisser i relation til pædagogikken er dermed trængt mere i baggrunden. Æstetikken, æstetiske erfaringer og vidensformer er imidlertid hverken forsvundne eller irrelevante; fx er tilbagevendende diskussioner om hvorvidt æstetik har en dannende kvalitet i sig selv, eller om den mest har sin berettigelse, når den er knyttet til at udvikle fx børns måder at lære og udvikle sig på, både relevante og presserende.

Man kan få syn for sagen i den første artikel i nummeret, ”Giant World of Monsters” skrevet af Mikkel Snorre Wilms Boysen. I artiklen tager Boysen afsæt i et autoetnografisk casestudie i en SFO, hvor forskeren udvikler et brætspil i samspil med fire børn. Med afsæt i kreativitetsteori, der anskuer kreativiteten som distribueret og skabt inden for rammerne af kollaborative fællesskaber bestående af både børn og voksne, artefakter og figurer, analyserer Boysen de processer, hvorunder spillet opstår. Han peger dermed på en vending indenfor kreativitetsteorien hen mod et fokus på kreativitet som et kollaborativt samspil mellem mennesker, materialer, teknikker og traditioner. Boysen argumenterer for, at det er oplagt at afsøge, hvilke potentialer denne nye optik kan tilbyde i forhold til at kvalificere pædagogisk rammesatte læringsmiljøer, og for at kreativitetens distribuerede aspekt kan kvalificere en innovativ proces.

”Med viden skal skole- og fritidspædagogik – en kortlægning og kritisk analyse af forskningsbaseret litteratur på feltet for skole- og fritidspædagogik i Danmark”, er skrevet af David Thore Gravesen og Lea Ringskov. Artiklen er baseret på et review over forskningslitteratur på de fagområder, der er relevante for skole og fritidspædagogikspecialiseringen i pædagoguddannelsen, og den peger på, at der ikke er udgivet meget forskningslitteratur indenfor området. Særligt klubområdet er forskningsmæssigt forsømt. Med en bekendtgørelse, der efterspørger en forskningsbaseret pædagoguddannelse, er dette et problem, skriver forfatterne, men de spørger også om forskningsviden nødvendigvis er det mest relevante vidensgrundlag for pædagoger i skole og fritid. Forfatterne diskuterer således afslutningsvist, hvilke vidensmæssige implikationer reviewets fund har for uddannelse, praksis og forskning i forhold til feltet for skole- og fritidspædagogik i Danmark.

Doris Overgaard Larsen, Gro Helledatter Jacobsen og Ole Steen Nielsen bidrager i artiklen: ”Arrangementet som pædagogisk handlingsform – pædagogers faglighed i skole og SFO” til at tematisere hvad pædagoger kan bidrage med i skolen efter skolereformen fra 2014. Set i et bredere perspektiv er artiklen således et bidrag til diskussionen om, og hvordan, pædagogers bidrag i skolen adskiller sig fra læreres. Med et almenpædagogisk afsæt giver forfatterne et muligt bud på, hvordan pædagoger kan gøre brug af en pædagogisk handleform, som de betegner som arrangementer. Med almenpædagogik henviser forfatterne til den del af pædagogisk videnskab, der undersøger, hvad det pædagogiske egentlig er, og her er også en grundantagelse om, at pædagogik altid er normativ. Forfatterne argumenterer for, at pædagogiske arrangementer med en enten spontan rammesætning eller bevidst svag rammesætning (fx ”fri leg” eller værkstedsformen som den kendes fra fritidsinstitutioner) adskiller sig fra lærerens undervisning. Forfatterne argumenterer for, at pædagoger herigennem kan bidrage til børns deltagelse i dannelses- og læreprocesser på måder, der kan mindske marginalisering af børn i disse processer.

Den sidste artikel i dette nummer, ”Sansen for det gode dannes gennem praksis” af Brian Haring Boll, peger måske netop på vidensformer, som ikke kan omfattes af krav og ambitioner om forskningsbaseret, men som forfatteren ikke desto mindre anskuer som centrale for professionsudøvelsen. Med afsæt i et aristotelisk og dannelsesteoretisk-inspireret forsknings- og udviklingsprojekt, argumenterer forfatteren for en didaktisk rammesætning af arbejdet med etik i pædagoguddannelsen, der tager afsæt i studerendes refleksioner over dyder, som de studerende selv vælger med afsæt i deres praktik. Dermed argumenteres for en alternativ didaktik for arbejdet med etik end den skolastiske. Boll argumenterer for, at de pædagogstuderendes arbejde med selvvalgte dyder i praktikken opleves som dybt meningsfuld og vedkommende, og at arbejdet med refleksion over dyder øger deres selvindsigt, og skærper og nuancerer deres blik for det etiske i praksis. Det afføder værdifulde normative overvejelser hos de studerende om, hvad de

kan stå inde for i praksis, hvem de ønsker at være som pædagog, og hvad de må arbejde med for at kunne realisere det gode.

Redaktionen